

EN OE IST NU?

JONG KORTRIJK 'NA' CORONA

We kunnen er niet omheen. De impact van Corona op kinderen en jongeren is en blijft enorm. Het fluctueren van de pandemie met telkens wisselende en vaak strikte maatregelen begrenzen letterlijk de vrijheid waar zoveel jonge inwoners nood aan hebben om zich goed te voelen én recht op hebben om zich te ontplooien.

Ondertussen zitten we, sinds maart 2020, bijna twee jaar in deze coronapandemie. In die periode hebben we Kortrijkse jongeren twee keer bevroegd rond hun welbevinden. Dit rapport geeft inzicht in onze bevindingen.

PERSPECTIEF DOORHEEN DE TIJD

Vorig jaar in november 2020 hebben we jongeren voor het eerst bevroegd met [Oe ist? Jong Kortrijk over corona](#). Het land en het onderwijs was toen in 'volle lockdown'. Het was de periode met 'bubbels van 4', 1 knuffelcontact, geen vrijetijdsactiviteiten en 50% afstandsonderwijs voor de tweede en derde graad secundair onderwijs. De kerstexamens stonden voor de deur en het was toen al vrij duidelijk dat feestdagen in het water zouden vallen. Die cijfers en signalen uit de bevraging waren verontrustend. Bijna de helft van de jongeren (49,1%) gaf aan zich minder goed te voelen. Aangevuld met de jongeren die zich 'echt niet oké' voelen (12,4%) ging het om 61,5%. Het was toen zeer duidelijk dat de het welbevinden bij veel kinderen en jongeren stevig onder druk stond.

Een jaar later besloten we om onze jonge inwoners opnieuw te bevragen. De situatie in **oktober 2021** was toen helemaal anders. Het 'rijk der vrijheid' was niet volledig terug maar er kon wel veel meer. Alle leerlingen konden voltijds naar school zonder mondmasker, men kon terug sporten en andere hobby's doen. De cijfers in deze bevraging tonen dan ook een veel positiever beeld dan een jaar eerder.

Maar al tijdens de afname van de bevraging kwamen alweer 'coronawolken' opzetten. Begin november werd gewag gemaakt van een 'vierde golf', de zogenoemde 'delta-variant'. Ondertussen zijn we eind januari en woedt 'omikron' volop. De pandemie is terug van nooit weggeweest. De onderwijssector -en dus ook de kinderen en jongeren- staan momenteel weer onder een enorme druk.

Het is belangrijk om de resultaten van dit onderzoek vanuit dit tijdsperspectief te bekijken. Doordat beide bevragingen op een ander moment van de pandemie zijn afgenomen, kunnen we het effect van de coronamaatregelen zeer goed gaan meten en vergelijken.

De resultaten uit de laatste bevraging tonen zeer duidelijk aan dat de meeste kinderen en jongeren veel beter in hun vel zitten tijdens een coronaluwe periode. Wat ons meteen moet waarschuwen dat het welbevinden van kinderen jongeren op dit moment weer stevig onder druk staat.

OPZET VAN DEZE BEVRAGING

Uit deze eerste bevraging hebben we geleerd dat de pandemie de mentale gezondheid van kinderen, jongeren en hun ouders stevig op de proef stelt. Daarom focust deze tweede bevraging nog duidelijker op het thema **welbevinden**.

Welbevinden is een moeilijk af te lijnen begrip omdat veel verschillende factoren en contexten invloed hebben op het individueel welbevinden. Om inzicht te krijgen moeten we dus **leefwereldgericht** denken en handelen. Simpel gezegd: *“Wat is de dagelijkse realiteit voor kinderen en jongeren en in welke mate grijpt corona in op hun leven thuis, op school en in de vrije tijd.”*

Net zoals bij de eerste bevraging willen we weten **hoe het met onze jonge inwoners gaat**. Anders dan bij de eerste bevraging kunnen we nu beter vergelijken en inschatten wat het daadwerkelijke effect is van coronamaatregelen. Dat moet de stad, de scholen -en bij uitbreiding iedereen die begaan is met Kortrijkse kinderen en jongeren- inzicht geven waar we rekening moeten mee houden: *“Waarom geven we prioriteit? Waar zetten we met zijn allen op in?”*

BELANGRIJKSTE VASTSTELLINGEN

1. Jongeren snakken naar normaal contactonderwijs.
2. De impact van corona op het welbevinden van +12 jarigen is groter.
3. De impact van corona op welbevinden van +16 jarigen is ingrijpender (of duurt langer).
4. Meer fysiek contact leidt tot kwalitatiever contact.
5. 16 tot 18 jarigen willen échte contacten.
6. Contact met vrienden speelt een cruciale rol in het individueel welbevinden
7. Het besef dat live contact er toe doet wint aan belang.
8. 16 tot 18 jarigen ervaren hun vrienden als meer gespannen maar ook uitbundiger.
9. Het eigen welbevinden lijkt een spiegel voor het welbevinden van vrienden.
10. Verzachtende maatregelen op school hebben impact op het welbevinden.
11. Worden leerlingen voldoende betrokken bij het coronabeleid op school?
12. De impact van corona-maatregelen was groter in het secundair onderwijs.
13. Jezelf kunnen zijn op school heeft impact op het welbevinden (of omgekeerd).

Inhoud

En oe ist nu?	1
Jong Kortrijk 'na' corona	1
Perspectief doorheen de tijd	1
Opzet van deze bevraging	2
Belangrijkste vaststellingen	2
Wie nam deel	4
Leeftijdsspreiding	5
Welbevinden: Hoe voelt men zich?	6
Basisonderwijs	7
Secundair onderwijs	7
Basis vs secundair onderwijs	8
Leeftijdsspreiding	8
Relatie met vrienden	10
Tevredenheid over contact met vrienden	10
Leeftijdsspreiding	10
Hoe hou je contact	11
Hoe hou je contact in relatie tot tevredenheid over het contact met vrienden	12
Hoe hou je contact in relatie tot leeftijd	13
Contact met vrienden in relatie tot welbevinden	14
Hoe hou je contact in relatie tot welbevinden	16
Hoe voelen vrienden zich	17
Welbevinden vrienden in relatie tot het eigen welbevindengeluksgevoel	20
Impact in schoolcontext	22
Extra inspanningen	22
Extra inspanningen in relatie tot welbevinden	23

De sfeer op school	24
In welke zin is de sfeer veranderd	25
Impact in de vrije tijd	26
Hobby's	26
Kunnen zijn wie je bent	28
Waar kan je zijn wie je bent	28
Contexten en leeftijden	29
Kunnen zijn wie je bent op school in relatie tot welbevinden	30
Verwachtingen en voorstellen	31

WIE NAM DEEL

Deze bevraging werd afgenomen tussen **14 oktober en 15 november 2021**. Het grootste deel van de respondenten (1.021) vulde de bevraging in voor **1 november**.

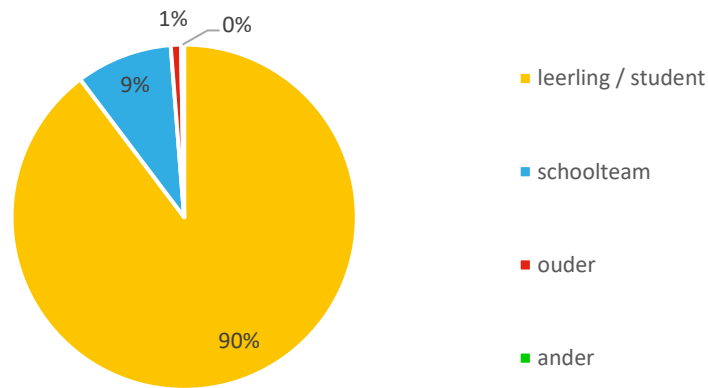
We beschouwen dat eerder als een 'corona-luwe' periode. De scholen waren terug open en het normale vrijetijdsleven had zich zo goed als volledig herpakt. Vanaf november sijpelde langzaam signalen binnen van oplopende besmettingen en de opgang van een 'vierde golf'. Op 17 november werd opnieuw een brede mondmaskerplicht ingevoerd, ook in het onderwijs.

In totaal namen **1.362** mensen deel¹. De focus van de bevraging is welbevinden en omdat de schoolcontext daar een belangrijke rol in speelt, kon ook het schoolteam (leerkrachten, directies, ondersteuners,...) deelnemen.

In totaal namen **1.222 leerlingen** deel (waarvan 1.025 secundair; 178 basis; 18 hoger en 32 zeg ik liever niet). Samen goed voor 90% van de respondenten.

Het schoolteam vertegenwoordigt met **123 deelnemers** 9% van de respondenten (waarvan 92 secundair; 25 basis; 2 hoger; 4 zeg ik liever niet).

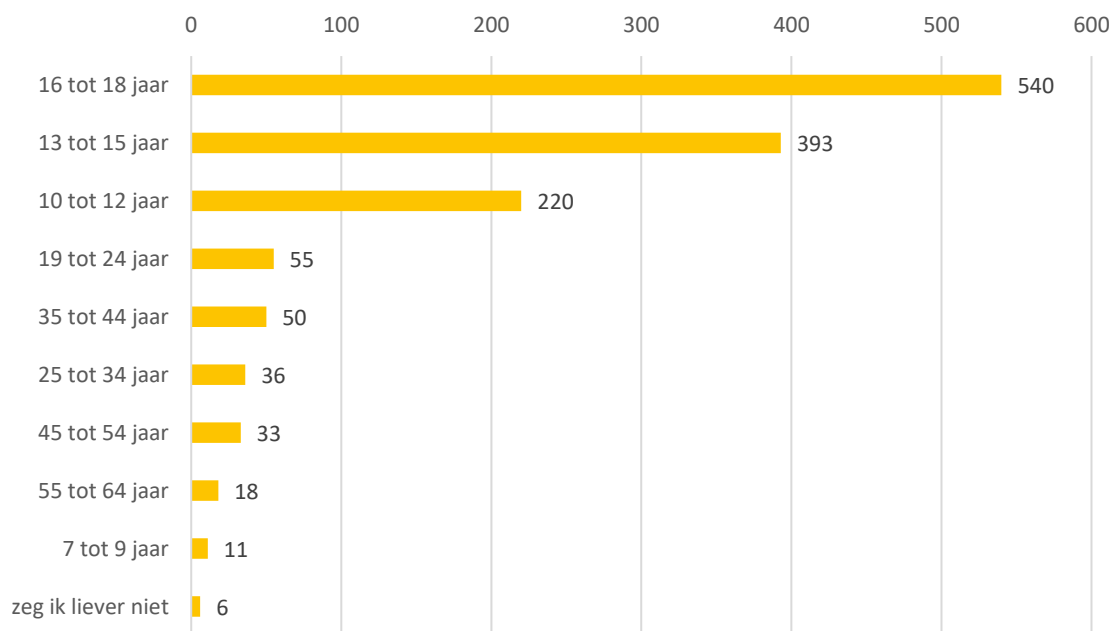
¹ Bij de "Oe ist" bevraging die vorig jaar in november 2020 in volle coronaperiode werd afgenomen namen 1.754 kinderen en jongeren deel.

LEEFTIJDSSPREIDING

Kijken we naar de spreiding in leeftijd dan zijn de **16 tot 18 jarigen** de grootste groep (40%). Gevolgd door de **13 tot 15 jarigen** (29%) en de **10 tot 12 jarigen** met (16%).

Hoe oud ben je?

De groep **19 tot 24 jarigen** (4%) bestaat grotendeels uit studenten (51) en een beperkt aantal leerkrachten (4).

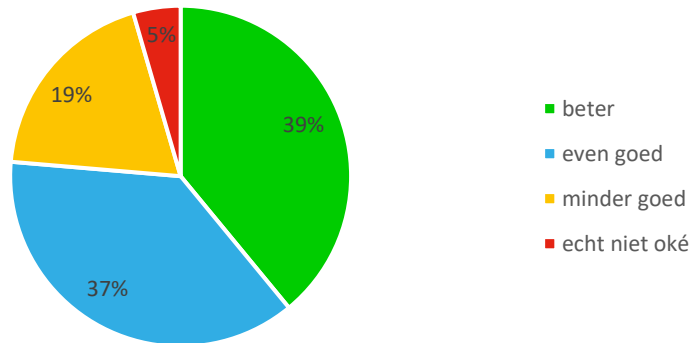
Het aandeel **schoolteam** (9%) zit behoorlijk evenredig verspreid over de verschillende leeftijds-categorieën: 25 tot 34 (32) - 35 tot 44 jaar (38) - 45 tot 54 (30) – 55 tot 64 (15). Het aandeel ‘ouders’ (13) en ‘andere’ (4) is miniem. Zij waren geen doelgroep voor deze bevraging.

WELBEVINDEN: HOE VOELT MEN ZICH?

Waar vorig jaar in november bijna de helft van de jongeren (49,1%) aangaf zich *minder goed* te voelen en 12,4% aangaf dat het *echt niet OK* met hen was, staan we er een jaar later beter voor.

78% van de **leerlingen** voelt zich *beter* (477) of *even goed* (456) in vergelijking met vorig jaar. Toch geeft ook een **kwart** (24%) aan zich *minder goed* (234) of *echt niet oké* (55) te voelen.

In vergelijking met vorig schooljaar/academiejaar voel ik mij...

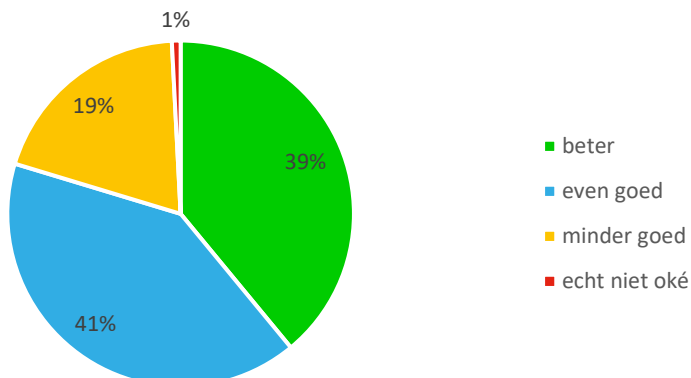

Jongeren snakken naar normaal contactonderwijs

We mogen concluderen dat veel jongeren tevreden zijn dat dit schooljaar gestart is zonder afstandsonderwijs en mondkapjes. Veel opmerking verwijzen daarnaar. We moeten tegelijk waakzaam blijven omdat -ondanks deze versoepelingen- nog altijd 289 van de deelnemende leerlingen aangeven minder goed in hun vel te zitten.

Bij het **schoolteam** zien we een gelijkaardig beeld. Eenzelfde aandeel voelt zich *beter* (48) en het aandeel *even goed* ligt iets hoger (50). Eenzelfde aandeel voelt zich *minder goed* (24) en 1 iemand geeft aan dat het *echt niet oké* gaat.

In vergelijking met vorig schooljaar/academiejaar voel ik mij...

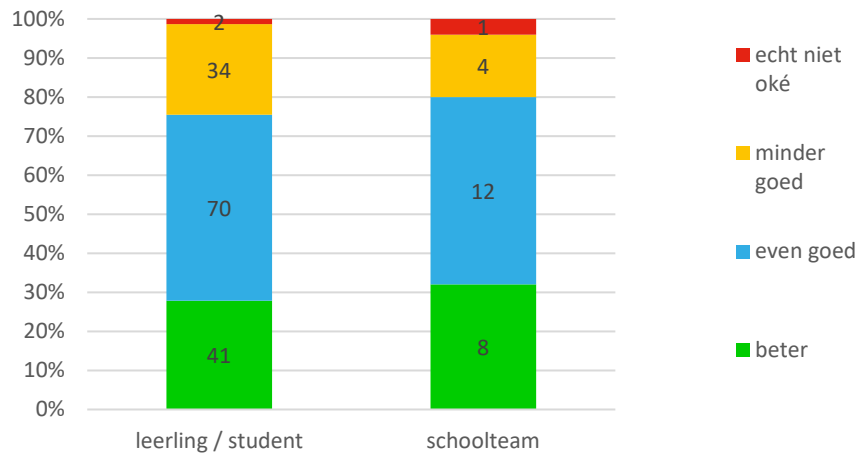

BASISONDERWIJS

Het schoolteam voelt zich iets *beter* dan het leerlingen zelf: **32%** van het schoolteam (8) versus **28%** van de kinderen (41) voelt zich *beter*. Voor *even goed* ligt de verhouding gelijk op **48%**.

Er zijn wel duidelijk meer leerlingen dan leerkrachten die zich *minder goed* voelen: **23%** leerlingen versus **16%** schoolteam.

In vergelijking met vorig schooljaar/academiejaar voel ik mij...

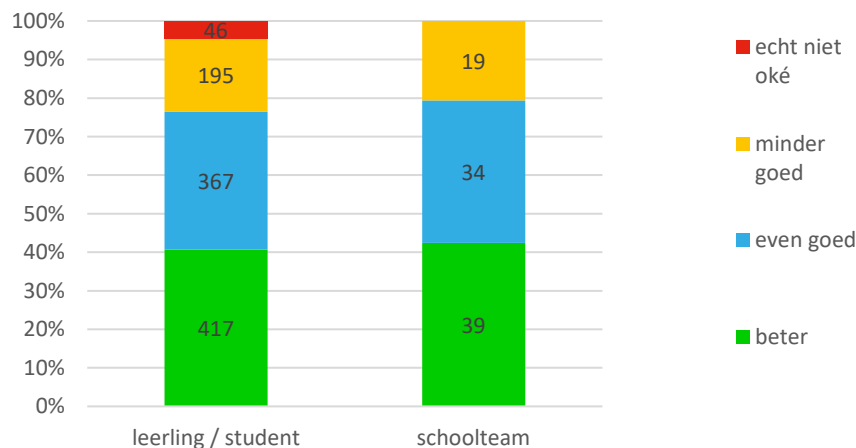

SECUNDAIR ONDERWIJS

In het secundair onderwijs loopt de verhouding tussen leerlingen en schoolteam quasi gelijk. **41%** van de leerlingen versus **42%** van de leerkrachten voelt zich *beter*. **36%** van de leerlingen versus **37%** van de leerkrachten voelt zich *even goed*.

Kijken we naar *minder goed* en *echt niet oké* dan gaat het om **24%** van de leerlingen en **21%** van de leerkrachten.

In vergelijking met vorig schooljaar/academiejaar voel ik mij...

BASIS VS SECUNDAIR ONDERWIJS

Het valt op dat secundaire leerlingen een duidelijk **verschil** laten optekenen: **41% voelt zich beter in vergelijking met vorig schooljaar**. In het basisonderwijs is dat verschil kleiner. Daar voelt ‘maar’ **28%** zich *beter*. Het aandeel *even goed* ligt daardoor hoger in het basisonderwijs: **48%** versus **36%** in het secundair.

De impact van corona op het welbevinden van +12 jarigen is groter

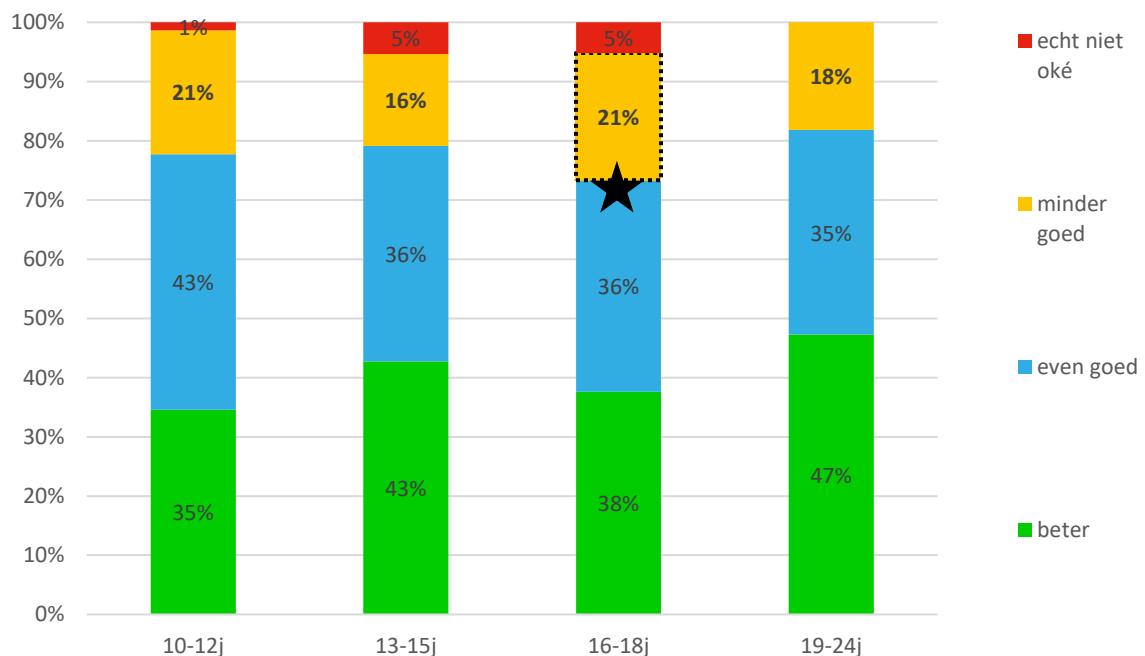
We kunnen concluderen dat de coronamaatregelen -en de versoepeling ervan- een grotere impact hadden voor de +12 jarigen dan de -12 jarigen. Naarmate de crisis vorderde waren er meer beperkende maatregelen voor +12 jarigen die vaker af te rekenen kregen met afstandsonderwijs en mondklappers terwijl veel kinderen uit het basisonderwijs na de eerste schoolsluiting (maart – april 2020) terug voltijds naar school gingen vanaf juni 2020.

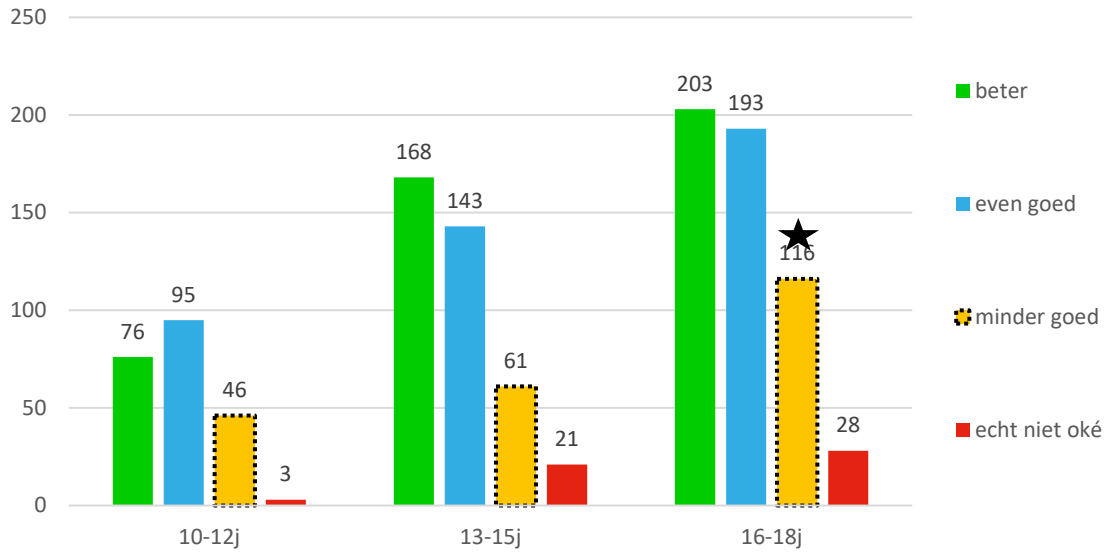
LEEFTIJDSPREIDING

Als we inzoomen op de jongeren binnen het **secundair onderwijs** zien we dat vooral de **+16 jarigen** het moeilijk hebben.

Een **kwart** of **26%** geeft aan *zich minder goed of niet oké te voelen*. Bij **-16 jarigen** gaat het om **één op vijf** of **21%**.

In vergelijking met vorig schooljaar/academiejaar voel ik mij...

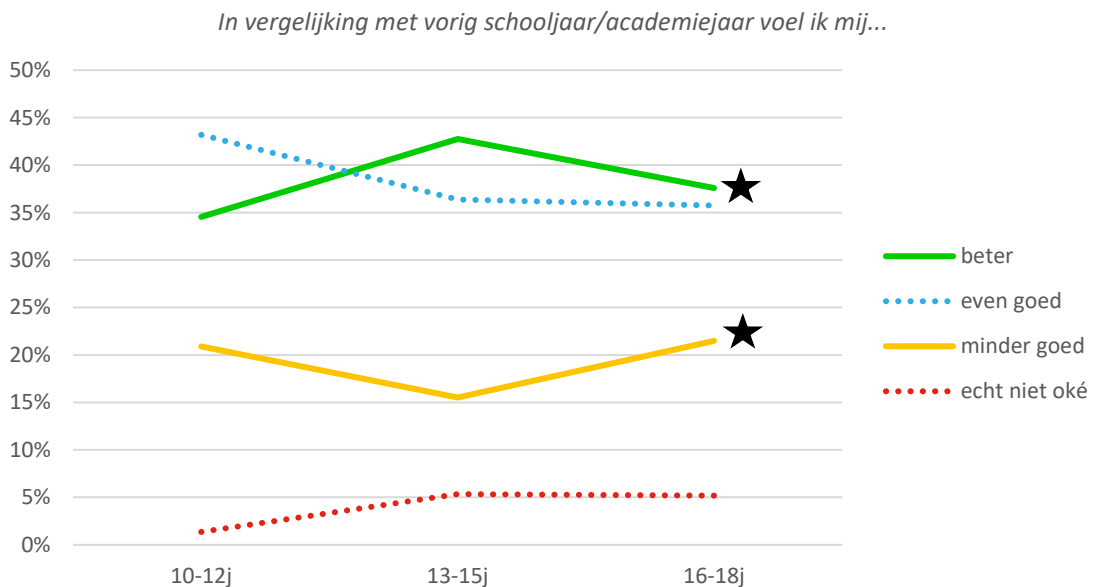

Als we verder focussen op de **+16 jarigen** dan toont onderstaande grafiek een belangrijke dynamiek.

De **groene** curve toont dat het aandeel dat zich *beter* voelt **daalt** vanaf **15 jaar**, terwijl de **gele** curve aangeeft dat het aandeel dat zich *minder goed* voelt **stijgt** vanaf diezelfde leeftijd.

Voor de **10 tot 12 jarigen** zien we ook een lager aandeel dat *zich beter voelt* maar dat wordt gecompenseerd door het grotere aandeel dat zich *even goed* voelt.

De impact van corona op welbevinden van +16 jarigen is ingrijpender (of duurt langer)

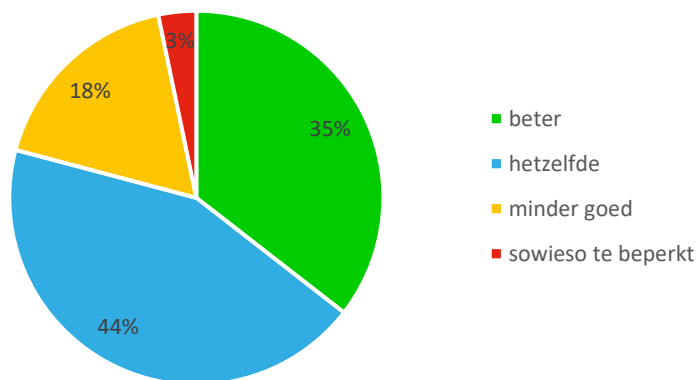
Ondanks een ander corona-regime bij de start van het nieuwe schooljaar lijken de 16 tot 18 jarigen nog niet volledig gerecupereerd van het vorig schooljaar. Deze leeftijdsgroep zit in volle identiteitsontwikkeling wat een mogelijke verklaring kan zijn waarom de coronamaatregelen een grotere impact hebben.

RELATIE MET VRIENDEN

TEVREDENHEID OVER CONTACT MET VRIENDEN

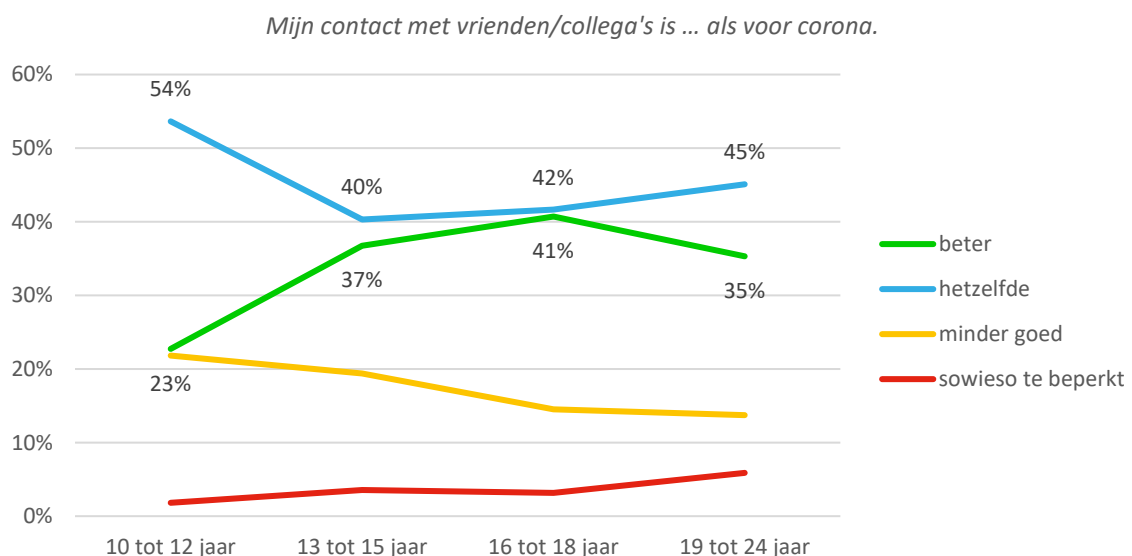
De **eerste corona-bevraging** (november 2020) toonde al duidelijk aan dat jongeren vooral het contact met vrienden misten. In die lockdown-periode gaf een meerderheid van de deelnemers aan dat ze *minder* (44%) of *te weinig* (26%) contact hadden met vrienden.

In deze bevraging stelden we de vraag: *“Mijn contact met vrienden/collega's is ... als voor corona.”*

Uit het diagram hierboven kunnen we afleiden dat de corona voor het **merendeel** van de jongeren *geen blijvende impact* heeft op hun *contacten met vrienden*. **35%** geeft zelfs aan dat hun contact met vrienden *beter* is als voor corona. Toch geeft **één op vijf** ook aan dat hun contact met vrienden *minder goed* of *sowieso te beperkt* is.

LEEFTIJDSSPREIDING

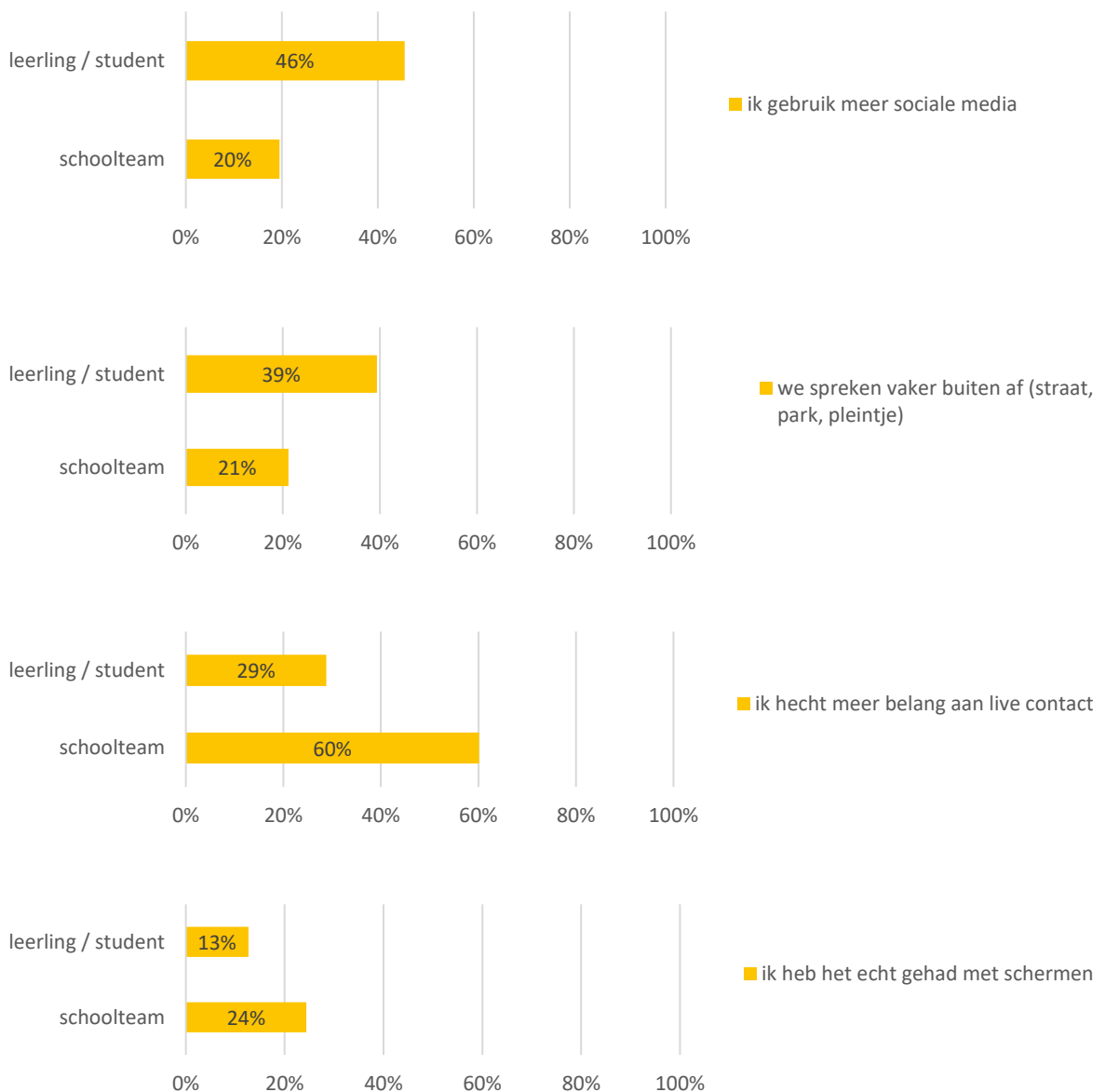

Waar op de **blauwe curve** meer de **helft** van de **-12 jarigen (54%)** aangeeft dat hun *contacten met vrienden hetzelfde* is gebleven, zakt dat aandeel naar **40%** bij de **13 tot 15 jarigen** (ten voordele van *beter contact met vrienden*).

Als we kijken naar de **groene curve** dan zien we dat ‘slechts’ **23%** van de *-12-jarigen* het *contact met vrienden als beter ervaart* terwijl dat bij de **12 tot 15 jarigen** stijgt naar **37 %** en voor de **+16 jarigen** doorstijgt naar **41%**.

HOE HOU JE CONTACT

We stelden de vraag: “*Hoe hou je contact met vrienden/collega's sinds corona?*” Men kon meerder antwoorden aanduiden.

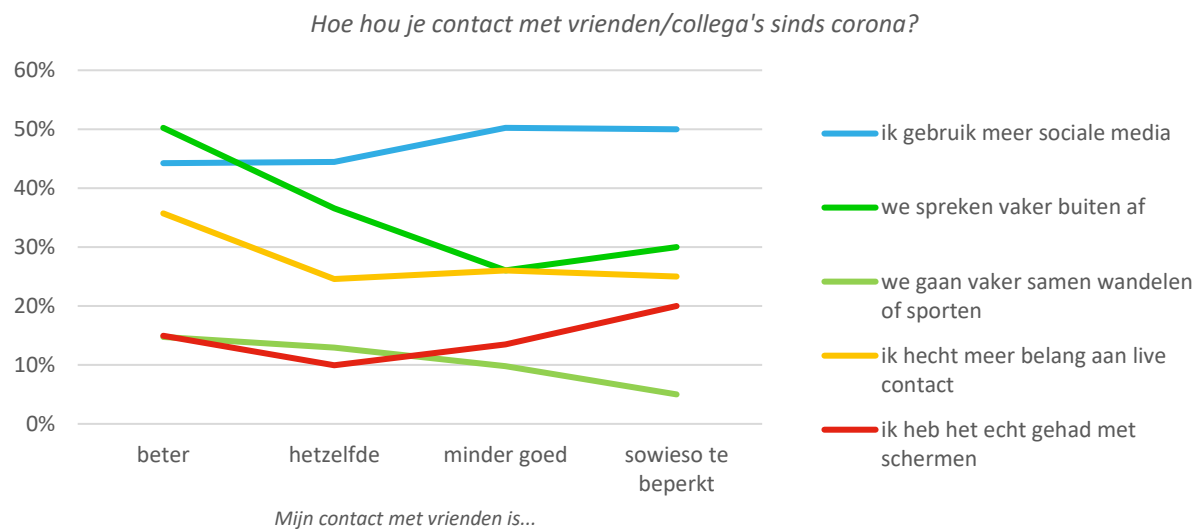
Het valt op dat vooral bij **leerlingen** het *gebruik van sociale media* fors is toegenomen. Bijna de helft (46%) geeft aan (nog) *meer sociale media* te gebruiken dan voor corona. 'Slechts' 30% geeft aan *meer belang te hechten aan live contact* en 13% heeft het *echt gehad met schermen*.

Opvallend is dat **39%** van de leerlingen aangeeft *vaker buiten af te spreken met vrienden*. Bij het schoolteam is dat maar 21%. Voor de stad kan het interessant zijn om samen met jongeren na te gaan waar er noden liggen.

Qua sociale media zien we bij het **schoolteam** een ander beeld. Het *meer gebruiken van sociale media* is beperkt (**20%**) en maar liefst **60%** geeft aan dat men *meer belang hecht aan live contact*. **25%** geeft ook aan dat ze het gehad hebben met schermen.

HOE HOU JE CONTACT IN RELATIE TOT TEVREDENHEID OVER HET CONTACT MET VRIENDEN

Meer fysiek contact lijkt te zorgen voor beter contact met vrienden.

Van de jongeren die aangeeft **beter**e contacten te hebben met vrienden geeft **50%** aan dat ze sinds corona hun vrienden *vaker op straat, in een parkje of op een pleintje ontmoeten*. **36%** zegt letterlijk dat ze *meer belang hechten aan live contact*. **15%** geeft aan *vaker samen te gaan wandelen of sporten* en **15%** zegt dat ze *het echt gehad hebben met schermen*.

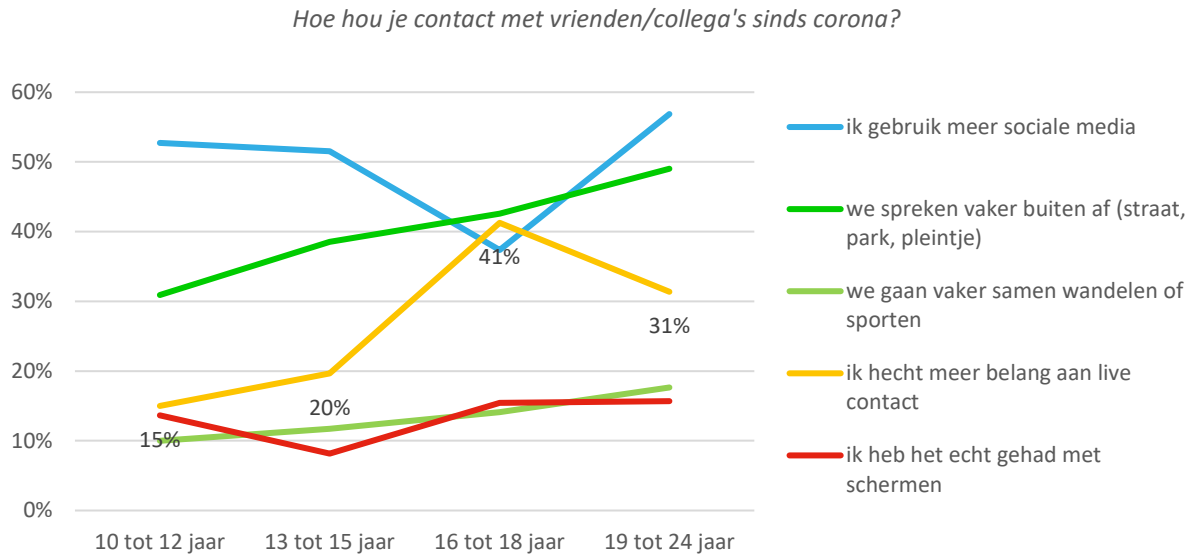
Jongeren die zeggen dat hun contacten met vrienden **minder goed** zijn investeren daarentegen een stuk minder in *live contacten*. **26%** geeft aan dat ze *sinds corona hun vrienden vaker op straat, in een parkje of op een pleintje ontmoeten* (in verhouding is dat de **helft minder** dan jongeren die een *beter contact met vrienden* hebben). Deze groep geeft ook vaker aan dat hun sociale media-gebruik is toegenomen. Dat is voor **50%** van de jongeren die *zich minder goed* voelen het geval.

Meer fysiek contact leidt tot kwalitatiever contact.

Jongeren die inzetten op meer fysiek contact met vrienden geven vaker aan dat hun contact met vrienden ook effectiever beter is. We zien, niet geheel onlogisch, dat het gebruik van sociale media is toegenomen. Of we hier te maken hebben met een blijvend effect valt nog te bezien.

HOE HOU JE CONTACT IN RELATIE TOT LEEFTIJD

Als we wat dieper inzoom op de *manieren van contact houden* en dat koppelen aan *leeftijdsgroepen* dan zien we enkele interessante dynamieken.

De toename van **sociale media** (blauwe curve) scoort voor alle leeftijdsgroepen hoog maar we zien vooral een ‘terugval’ of ‘moehaid’ bij de **16 tot 18 jarigen**. Nog altijd **37%** geeft aan dat ze meer sociale media gebruiken maar die stijging is duidelijk minder fel dan bij andere leeftijdsgroepen. Bij de **-16 jarigen** geeft **52%** aan dat ze meer sociale media gebruiken? Bij de **+18 jarigen** is dat zelfs **57%**.

Daar tegenover staat de gele curve die het **belang aan live contact** weergeeft. Met **41%** hecht vooral die groep **16 tot 18 jarigen** meer belang aan live contact.

Ook **vaker buiten afspreken** (donker- en lichtgroene curve) gebeurt meer naar mate men ouder wordt. Zo merken we dat ook dat de **13 tot 15 jarigen** vaker buiten afspreken (**39%**) en dat stijgt door naar **43%** voor de **16 tot 18 jarigen**. Bij de **19 tot 24 jarigen** is dat zelfs de **helft (49%)**.

16 tot 18 jarigen willen échte contacten.

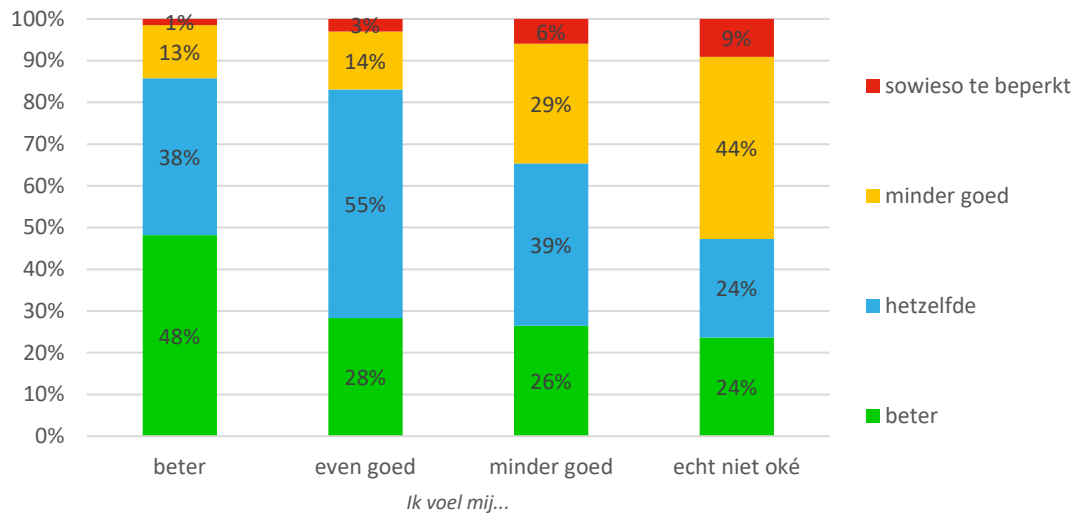
We gaven het al een paar keer aan: de periode tussen 16 en 18 jaar blijkt een sleutelmoment voor het contact met vrienden. In deze coronaluwe periode geeft 41% van de 16 tot 18 jarigen aan dat hun contact met vrienden beter is als voor corona. We zien ook een letterlijke verschuiving van digitaal naar fysiek. 41% hecht meer belang aan live contact en 43% geeft aan dat ze vaker naar buiten trekken om vrienden te ontmoeten. Het gebruik van sociale media neemt minder fel toe in deze leeftijdsgroep.

Voor iedereen die met deze leeftijdsgroep aan de slag wil kan het interessant zijn om samen met jongeren na te gaan hoe we hier beter kunnen op inspelen (ook in de toekomstige ‘code rood’ periodes).

CONTACT MET VRIENDEN IN RELATIE TOT WELBEVINDEN

We zagen eerder al dat jongeren zich duidelijk beter voelen in een coronaluwe periode. Als we de *tevredenheid over contacten* koppelen aan *hoe jongeren zich voelen* dan zien we een duidelijk verband.

Mijn contact met vrienden is...

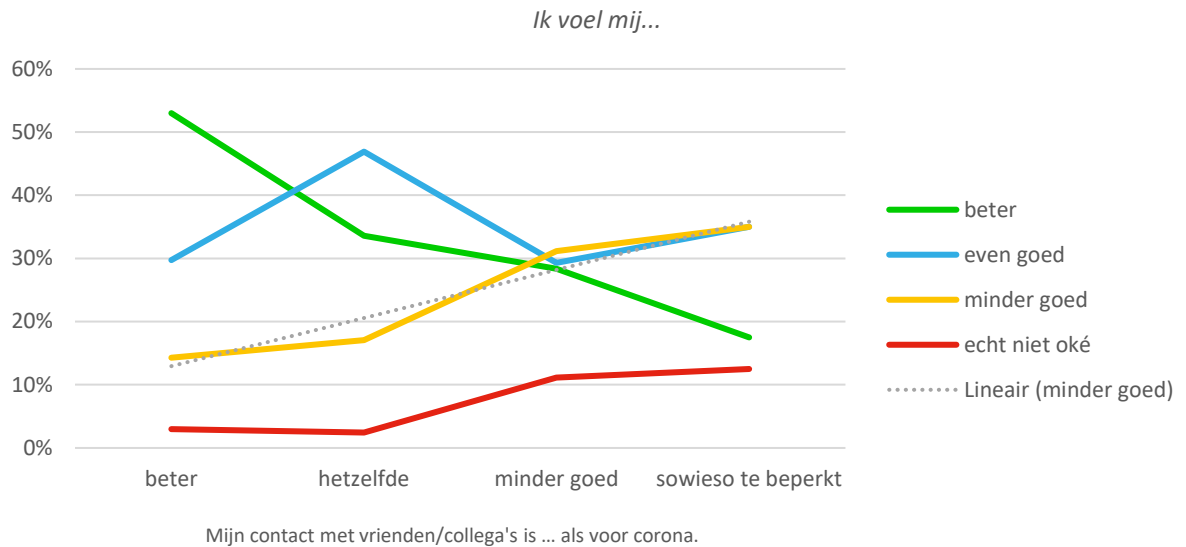

Van de jongeren die zich **beter** voelen dan vorig jaar zegt maar liefst de **helft (48%)** dat het *contact met vrienden* ook effectief **beter** is. Aangevuld met zij die vinden dat hun contact *hetzelfde* is komt dat op 86% die tevreden is over hun contact met vrienden.

Bij de jongeren die zich **even goed** voelen in vergelijking met vorig jaar krijgen we een genuanceerder beeld. Eerder een status quo. Daar antwoordt de **grootste groep (55%)** dat hun contact met vrienden *hetzelfde* is. 'Slechts' 28% geeft aan dat hun contact met vrienden beter is als voor corona (een stuk minder dan de 48% dan de jongeren die zich beter velen laten optekenen). Van de groep die zich *even goed* voelt is dus ook een **ruime meerderheid (83%)** tevreden over hun contacten.

Als we kijken naar jongeren die zich **minder goed** voelen dan zien we dat die jongeren ook minder tevreden zijn over hun contacten: **35%** oordeelt dat hun contacten *minder goed* of *sowieso te beperkt* zijn.

Van de jongeren die zich **echt niet oké** voelen geeft de **meerderheid (53%)** aan dat hun contacten met vrienden *minder goed* (44%) of *sowieso te beperkt* is (9%).

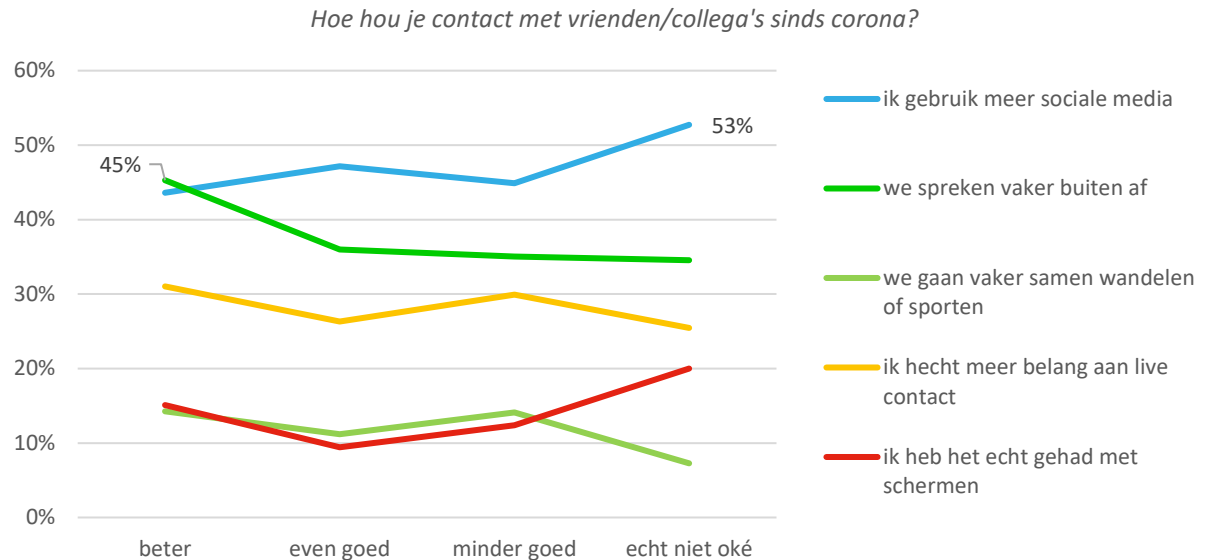
Als je vertrekt vanuit de beoordeling van de *tevredenheid over hun contacten* dan zegt **53%** van de jongeren die een *beter contact* hebben met vrienden dat ze zich ook zich daadwerkelijk *beter voelen*. Jongeren die zeggen dat hun *contact met vrienden minder goed* is, voelen zich ook vaak *minder goed*.

Contact met vrienden speelt een cruciale rol in het individueel welbevinden

De bevindingen uit de eerste bevraging gaven het al aan: Tijdens de eerste lockdown woog het missen van sociaal zwaar door. Bij het hernemen van het 'normale' leven (contactonderwijs, vrije tijd) krijgen we een ander beeld, maar wel een bevestiging dat contact met vrienden bepalend is voor het welbevinden. Jongeren die een beter contact hebben met vrienden voelen zich zelf ook vaak beter. Jongeren een minder goed contact hebben met hun vrienden voelen zich minder goed.

HOE HOU JE CONTACT IN RELATIE TOT WELBEVINDEN

Als we inzoomen op de **manier van contact houden** in relatie tot hun **welbevinden** dan krijgen we ook enkele interessante inzichten.

Voor het gebruik van **sociale media** (blauwe curve) liggen de aantallen dicht bij elkaar met uitzondering van 1 uitschieter: Van de jongeren die *zich echt niet oké voelen* geeft **53%** aan dat hun gebruik van sociale media is toegenomen. Bij jongeren die *zich beter voelen* gaat het 'maar' om **44%**.

Als we kijken naar het **vaker buiten afspreken** dan zien we een andere uitschieter: Hier zijn het vooral de jongeren die *zich beter voelen* die vaker aangeven dat ze *naar buiten trekken* om elkaar te ontmoeten. Het gaat om **45%** t.o.v. **35%** van de jongeren die zich minder goed of echt niet oké voelen.

Jongeren die het vaakst aangeven dat ze het **gehad hebben met schermen** zijn de jongeren die *zich echt niet oké voelen* (**20%**). Jongeren die *zich even goed voelen* geven minst vaak aan dat ze het gehad hebben met schermen (**9%**).

Het besef dat live contact er toe doet wint aan belang.

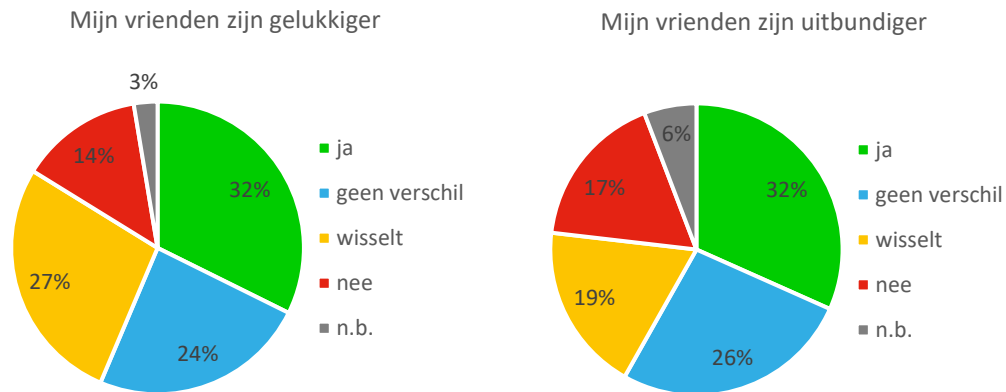
De algemene cijfers laten zien dat 29% van de jongeren meer belang hechten aan live contact. Als we dat koppelen aan het individueel welbevinden dan komen vooral jongeren die zich beter voelen of net minder goed voelen tot dat besef.

Bij schoolteam geeft 60% aan dat ze meer belang hechten aan live contacten. Vooral de leerkrachten die in deze coronaluwe periode beter voelen komen tot het besef komen dat ze meer belang hechten aan live contact (71%).

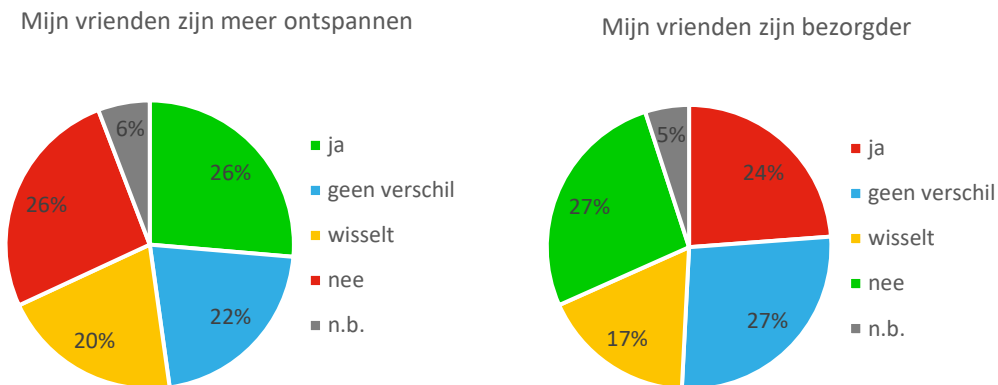
HOE VOELEN VRIENDEN ZICH

We hebben ook gevraagd hoe ze de **gemoedstoestand** van hun **vrienden** inschatten met de start van het nieuwe schooljaar.

We stelden de vraag: *“In vergelijking met vorig schooljaar/academiejaar zijn mijn vrienden/collega's...”*

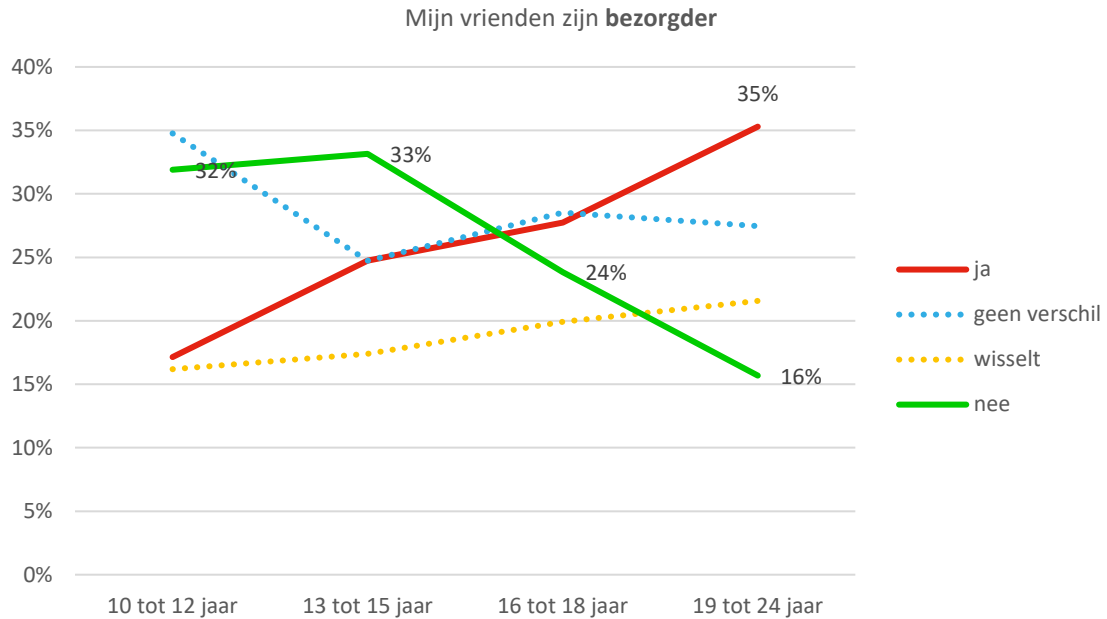

Als we kijken naar mijn vrienden zijn **gelukkiger** of **uitbundiger** dan zien we een gelijkaardig, overwegend positief beeld. De **meerderheid** geeft aan dat hun vrienden *gelukkiger* en *uitbundiger* zijn of ze *geen verschil* merken in vergelijking met vorig jaar. **27%** geeft aan dat dat het geluksgevoel bij hun vrienden *wisselt*.

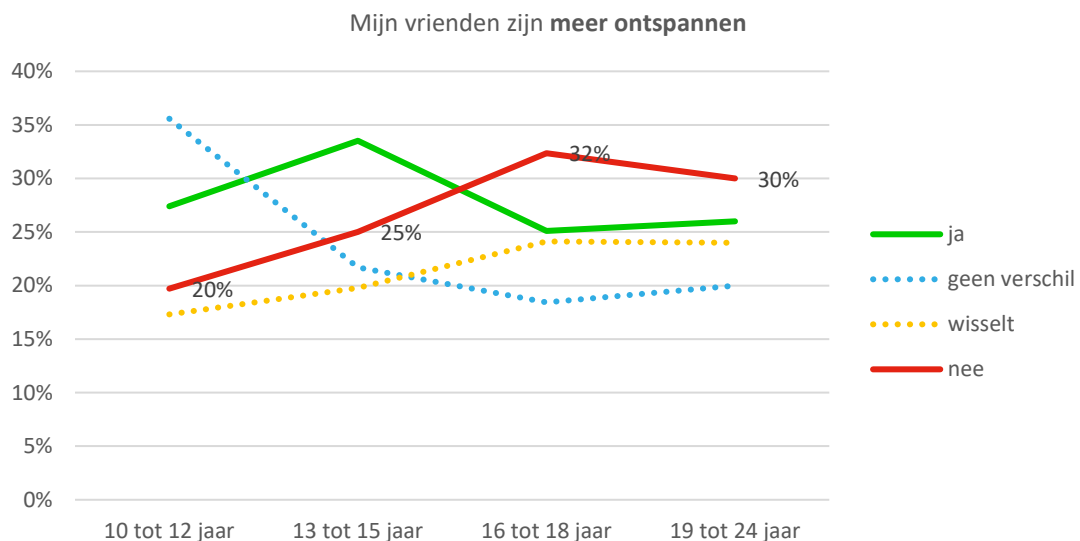
Een **kwart** (26%) geeft aan dat hun vrienden **meer ontspannen** zijn maar een **even groot deel** geeft aan dat dit **niet** het geval is. **24%** geeft ook aan dat ze hun vrienden als **bezorgder** ervaren.

Als we dat verder **analyseren op basis van leeftijd** dan komen we tot de vaststellingen dat de leeftijd van **16 tot 18 jaar** een kantelpunt lijkt voor veel dynamieken.

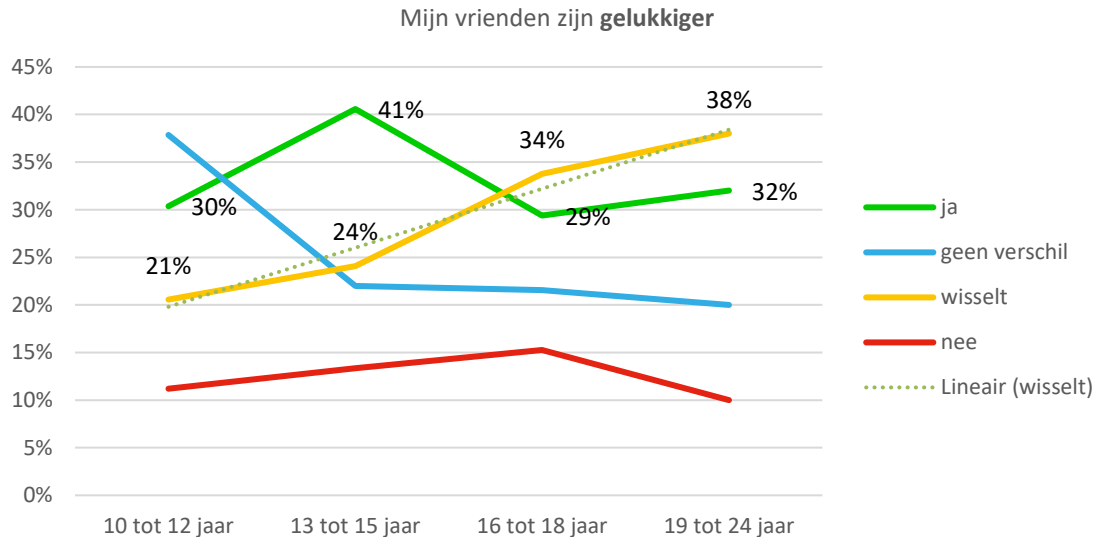

De **rode curve** geeft aan dat, naar mate men **ouder** is, men vaker inschat dat hun vrienden **bezorgder** zijn. Vanaf 16 jaar zegt men vaker dat hun vrienden **bezorgder** zijn. Voor de 19 tot 24 jarigen stijgt dat aandeel zelfs naar 35%

Dat gevoel wordt nog versterkt door de dalende trend in de **groene curve** die aangeeft dat jongeren **vanaf 15 jaar** veel minder vaak aangeven dat hun vrienden **niet bezorgder** zouden zijn.

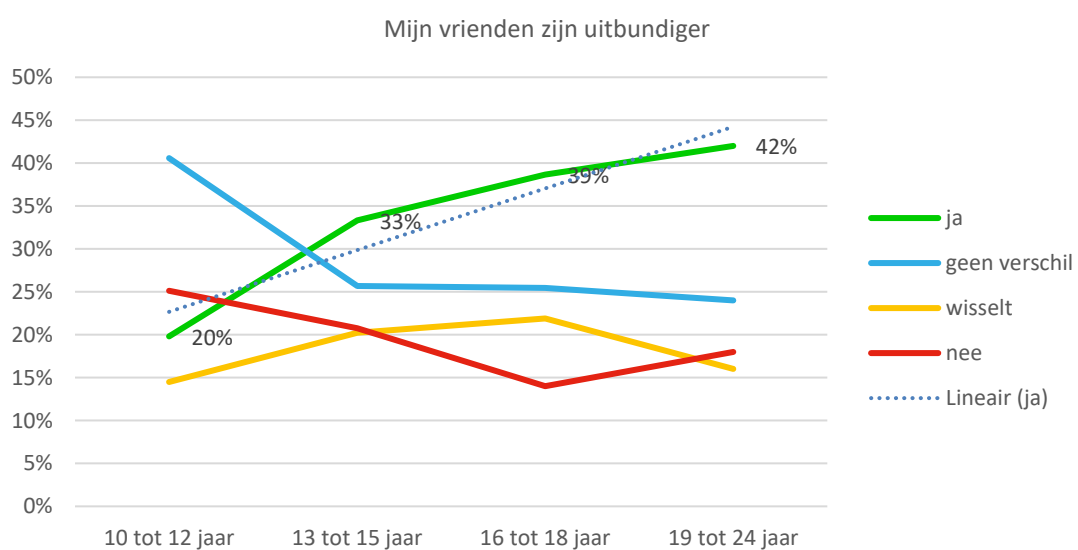
Ook als we kijken naar **meer ontspannen** dan zien we dat dit omslaat rond de leeftijd van **16 jaar** (waar de groene en de rode lijn elkaar snijden). Vanaf die leeftijd zegt **32%** van de jongeren 'nee' op de vraag of hun vrienden **meer ontspannen** zijn in vergelijking met vorig jaar.

Bij **gelukkiger** zien we een iets complexer beeld. We zien vooral dat naarmate men **ouder** is, men vaker inschat dat het *geluksgevoel van hun vrienden wisselt*. Het kantelpunt zit opnieuw rond die **16 jaar**. Waar aanvankelijk **41%** van de **13 tot 15 jarigen** nog aangeeft dat hun vrienden *gelukkiger* zijn, is dat bij de **18 tot 16 jarigen** maar **29%** meer (*groene curve*).

Bij de **10 tot 12 jarigen** zegt ook maar **30%** dat ze inschatten dat *hun vrienden gelukkiger* zijn, maar dat wordt grotendeels gecompenseerd door **38%** jongeren die aangeeft dat ze *geen verschil* merken.

Wat ook opvalt is dat **41%** van de **13 tot 15 jarigen** inschat dat hun vrienden **gelukkiger** zijn maar dat dit fel afneemt bij de **16 tot 18 jarigen**. Deze leeftijdsgroep geeft ook iets vaker dan andere leeftijdscategorieën dat hun vrienden zich **niet gelukkiger** voelen (**15%**).

Tot slot geeft bovenstaande grafiek misschien nog het **meest verrassende** beeld. Hier zien we heel duidelijk dat naarmate men **ouder** is, men veel vaker aangeeft dat hun vrienden **uitbundiger** zijn

in vergelijking met vorig jaar. Mogelijk zegt dit iets over hoe jongeren het nieuwe schooljaar zonder strikte beperkingen als bevrijdend hebben ervaren na een moeilijk schooljaar voordien.

16 tot 18 jarigen ervaren hun vrienden als meer gespannen maar ook uitbundiger.

Het lijkt een complexe situatie. In elk geval merk je twijfels. Vanaf 16 jaar geven jongeren veel vaker aan dat het geluksgevoel bij hun vrienden wisselt (terwijl 41% de 13 tot 15 jarigen volmondig 'ja' antwoordt op de vraag 'Mijn vrienden zijn gelukkiger in vergelijking met vorig schooljaar').

Ook hier kunnen we concluderen dat de impact van corona weegt op het welbevinden en dat dit voor +16 jarigen harder aankomt (of toch langer duurt om zich te herstellen). Zoals we eerder al aangaven lijkt de impact en de ontevredenheid over de situatie dieper genesteld binnen deze leeftijdsgroep.

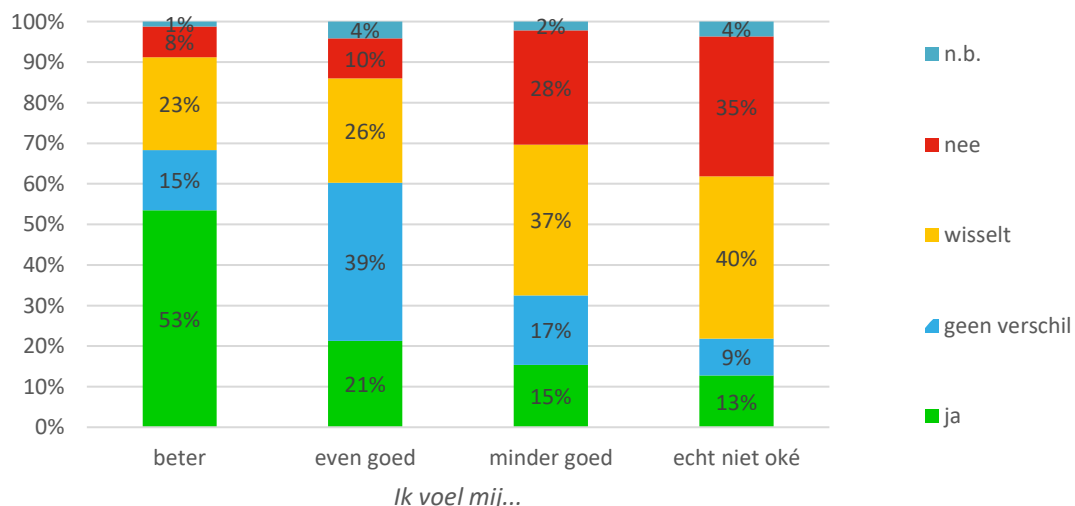
WELBEVINDEN VRIENDEN IN RELATIE TOT HET EIGEN WELBEVINDEN

Als we de inschatting van de **gemoedstoestand van vrienden** koppelen aan het **eigen geluksgevoel** dan krijgen we opnieuw een interessant beeld. Een soort spiegeleffect.

53% van de jongeren die **zichzelf beter** voelen, schat in dat hun vrienden zich **ook gelukkiger** voelen. Bij jongeren die zich **even goed** of **minder goed** voelen schat respectievelijk maar **21%** en **18%** in dat hun vrienden **gelukkiger** zijn.

Van groep die **zich even goed** voelt geeft het **grootse deel (39%)** aan dat ze **geen verschil** merken in het geluksgevoel van vrienden. Bij de groep die **zich beter** of **minder goed** voelt geeft respectievelijk maar **15%** en **17%** aan dat ze **geen verschil** merken.

Sinds dit schooljaar zijn mijn vrienden gelukkiger

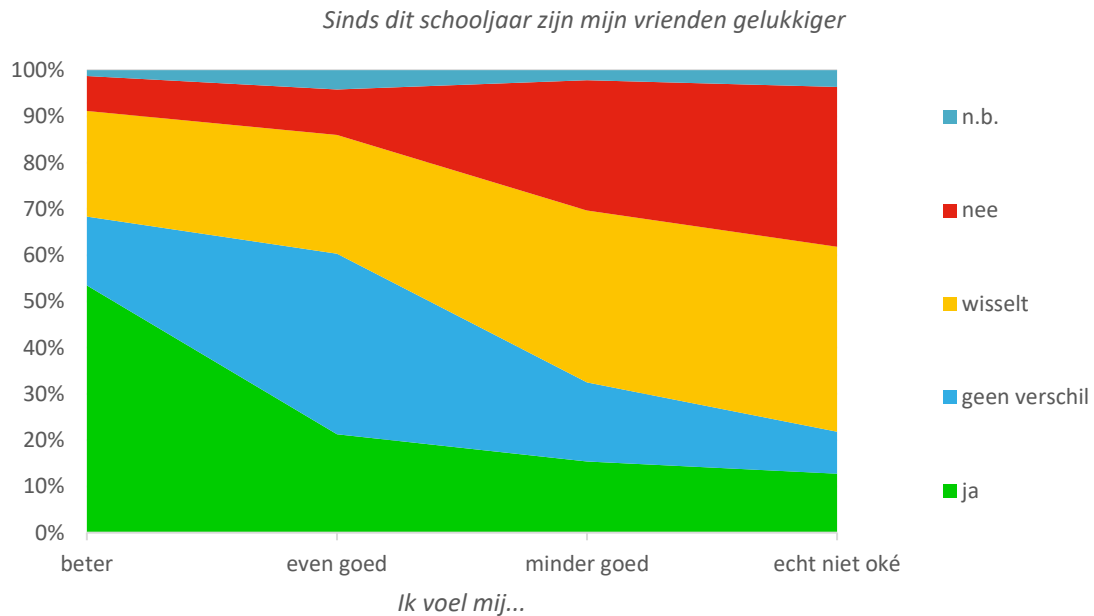

Bij de jongeren die aangeven dat ze **zich minder goed** voelen geeft de **grootste groep (37%)** aan dat ook de het **geluksgevoel bij vrienden wisselt** en geeft **28%** aan dat hun vrienden **niet gelukkiger** zijn.

Van de jongeren die zich **echt niet oké** voelen geeft **40%** aan dat ook de het *geluksgevoel bij vrienden* **wisselt** en geeft **35%** aan dat hun vrienden **niet gelukkiger** zijn.

Het eigen welbevinden lijkt een spiegel voor het welbevinden van vrienden.

Voelt men zich zelf beter, dan schat men het geluksgevoel bij vrienden ook hoger in. Zit men zelf minder goed in zijn vel, dan geeft men aan dat voor hun vrienden ook het geval is.

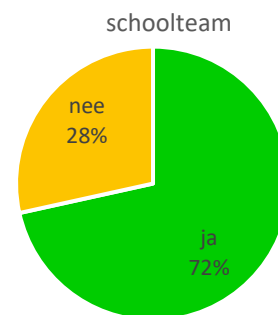
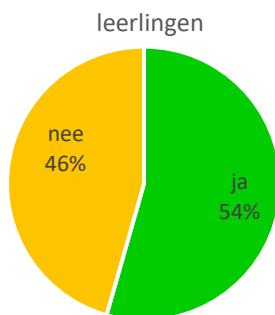
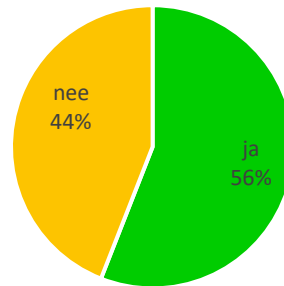

IMPACT IN SCHOOLCONTEXT

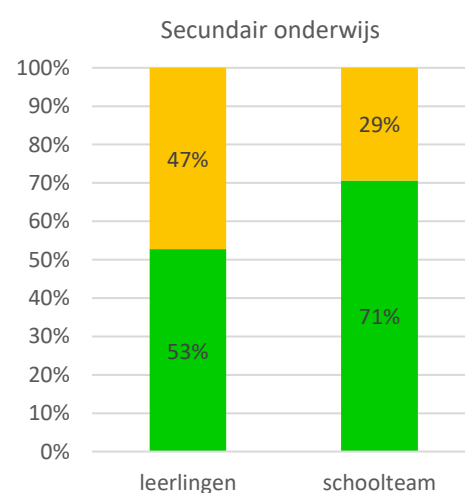
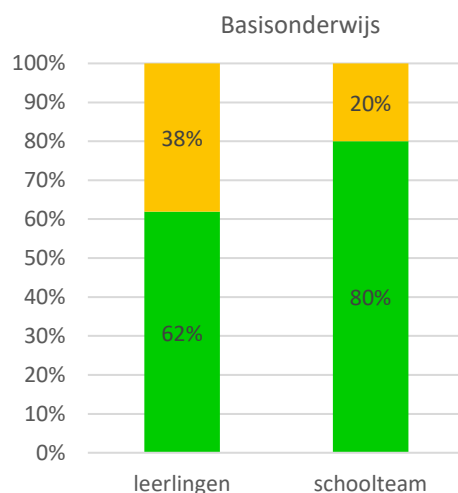
EXTRA INSPANNINGEN

We polsten naar de inspanningen die scholen vorig jaar leverden om de corona-maatregelen te **verzachten**.

We stelden de ja/nee-vraag: *“Mijn school deed extra inspanningen om het effect van de strenge coronamaatregelen te verzachten.”*

We zien een opvallend **verschil** tussen de beoordeling door **leerlingen** en de beoordeling door het **schoolteam**. Het lijkt erop dat leerlingen *veel minder* overtuigd zijn dat er afdoende inspanningen zijn geleverd om het effect van de corona-maatregelen te verzachten.

Zowel bij lager als secundair zien we **18% verschil** tussen de inschatting van de leerlingen en de inschatting van het schoolteam.

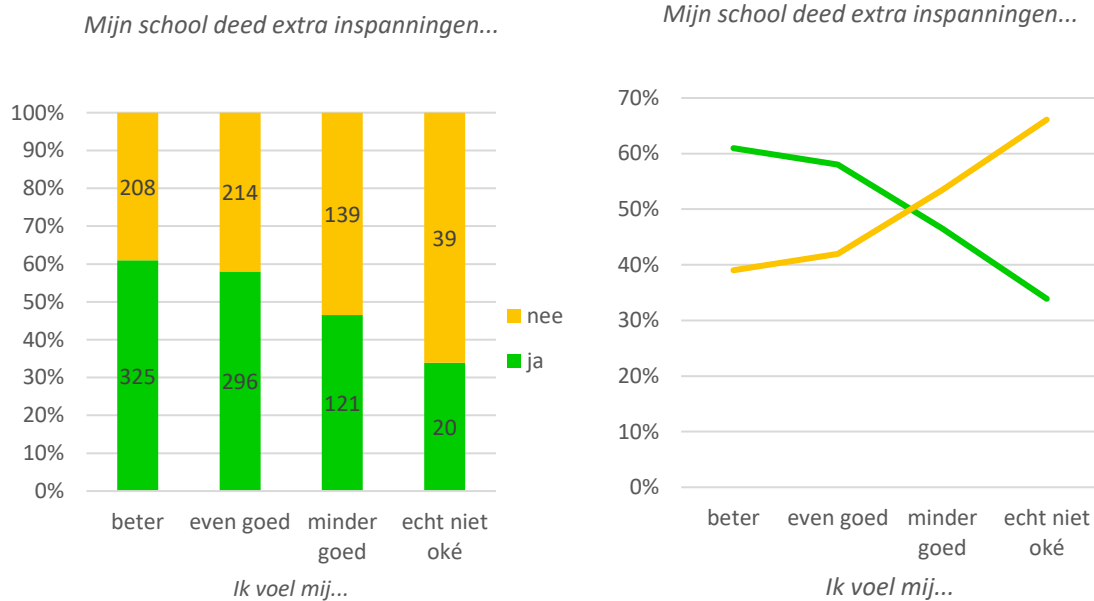
In het **secundair** geeft maar **53%** van de leerlingen aan dat er *voldoende inspanningen* zijn geleverd. Het valt ook op dat **29%** van het schoolteam oordeelt dat *inspanningen onvoldoende* waren.

Worden leerlingen voldoende betrokken bij het coronabeleid op school?

Een mogelijke verklaring voor het verschil in beoordeling is dat het schoolteam, als initiatiefnemer van die verzachtende inspanningen, zich veel meer bewust is van de geleverde inspanningen t.o.v. van de leerlingen op wie ze effect moesten hebben. Dat op zich is een interessante vaststelling omdat het misschien ook iets zegt over de betrokkenheid van de jongeren bij het gevoerde coronabeleid op school.

EXTRA INSPANNINGEN IN RELATIE TOT WELBEVINDEN

We zien een mogelijk **verband** tussen het gevoel dat de school *extra inspanningen deed* en hoe de respondenten zich daadwerkelijk *voelen*.

61% van de respondenten die zich **beter** voelen geeft ook aan dat de school *extra inspanningen* heeft gedaan. Bij de respondenten die zich **minder goed** of **echt niet oké** voelen is dat respectievelijk maar **47%** en **34%**.

Verzachtende maatregelen hebben impact op het welbevinden.

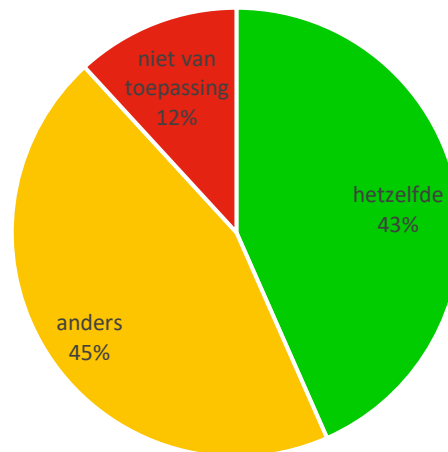
We kunnen veronderstellen dat de mate waarin (men het gevoel heeft dat) de school extra inspanningen levert een effect heeft op hoe jongeren en leerkrachten zich voelen.

Het is op zich niet onlogisch en toont aan dat het weldegelijk nuttig kan zijn om het welbevinden van leerlingen en leerkrachten centraal te plaatsen bij het voeren van een 'corona-beleid'.

DE SFEER OP SCHOOL

We vroegen ook hoe men met de sfeer op school ervaart. We stelden de vraag: “Met de start van het schooljaar/academiejaar is de sfeer op school...”²

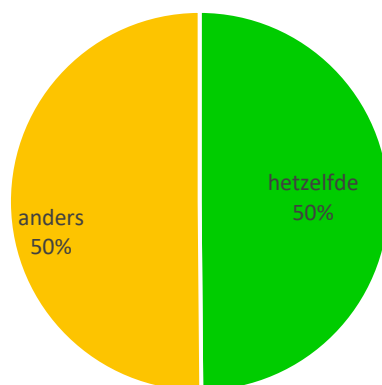
Met de start van het schooljaar is de sfeer op school...

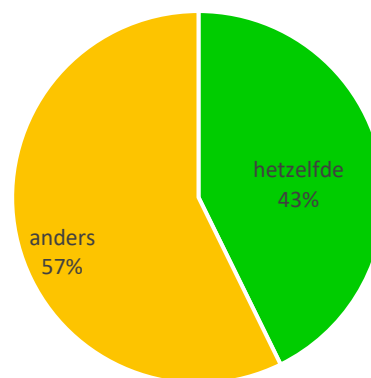
De antwoorden zijn min of meer in balans. Iets meer respondenten geeft aan dat de **sfeer anders** is.

Als we inzoomen dan merken we dat het **schoolteam** iets vaker aangeeft dat de sfeer *anders* is (57%). Bij de **leerlingen** ervaren exact evenveel leerlingen de sfeer als *anders* of *hetzelfde*. Om te weten wat daar achter zitten moeten we naar de *open antwoorden* kijken.

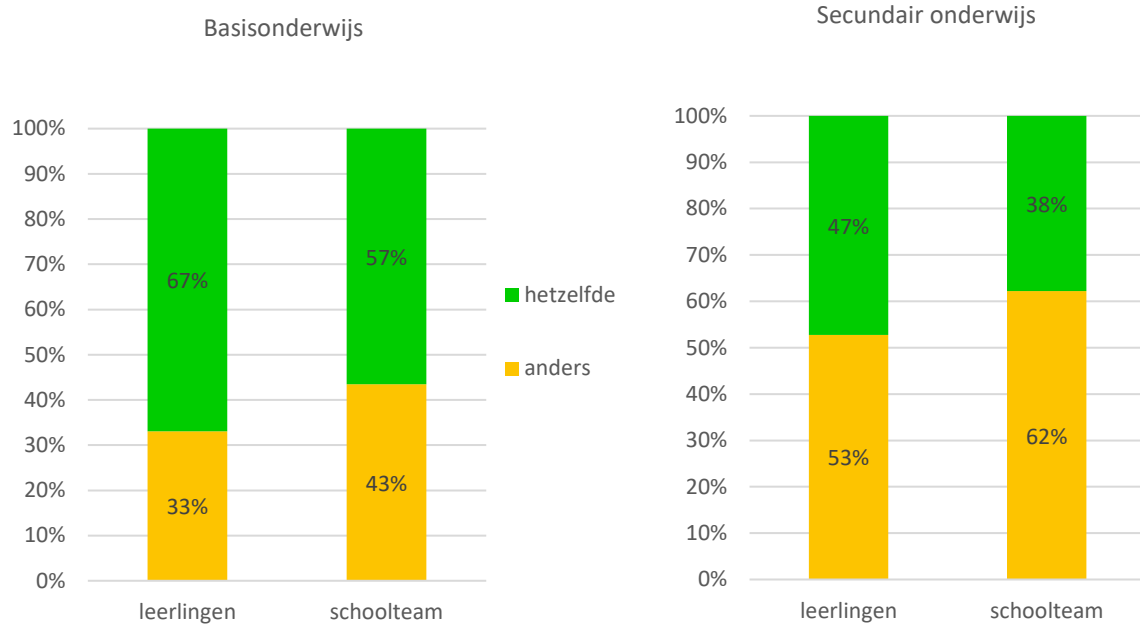
Leerlingen

Schoolteam

² Respondenten die vorig jaar aan een andere school verbonden waren konden *niet van toepassing* aanduiden.

We zien opnieuw een duidelijk verschil tussen het **basis-** en het **secundair onderwijs**. In het secundair ervaren meer respondenten de **sfeer** als *anders*.

IN WELKE ZIN IS DE SFEEF VERANDERD

De **redenen** over *andere sfeer* die uit de **open antwoorden** naar voor komen zijn voornamelijk **positief**. Men heeft het vooral over *meer contact, gewoon les kunnen volgen en geen mondknaskers* meer.

Als men aangeeft dat de sfeer erop **achteruit** is gegaan dan is dat vooral een vorm van angst omdat *“het nog niet voorbij is”*, omdat men nog steeds *afstand voelt*, omdat men *hoge druk* ervaart of omdat men vindt dat er nog steeds *te strenge maatregelen* worden toegepast.

De impact van corona-maatregelen was groter in het secundair onderwijs

We maakten eerder al de reflectie dat de manier van school lopen (les geven en volgen) voor de +12 jarigen vorig jaar drastisch wijzigde terwijl dat voor -12 jarigen minder het geval was.

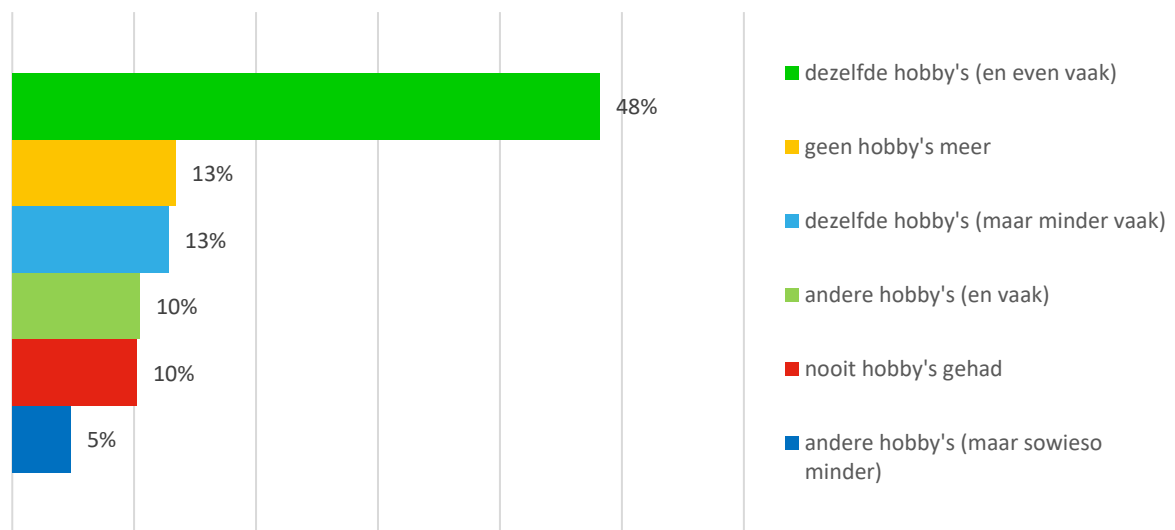
Bij de start van het schooljaar (2021) was de situatie effectief sterk gewijzigd in vergelijking met het einde van het vorig schooljaar: secundaire scholieren werden stapsgewijs gevaccineerd, men konden terug voltijds naar school en instatie de mondknaskers waren - in eerste instantie - niet meer verplicht. Dit kan ook hier een mogelijke verklaring zijn waarom respondenten uit het secundair onderwijs de sfeer op school vaker als ‘anders’ (en meestal beter) ervaren.

IMPACT IN DE VRIJE TIJD

HOBBY'S

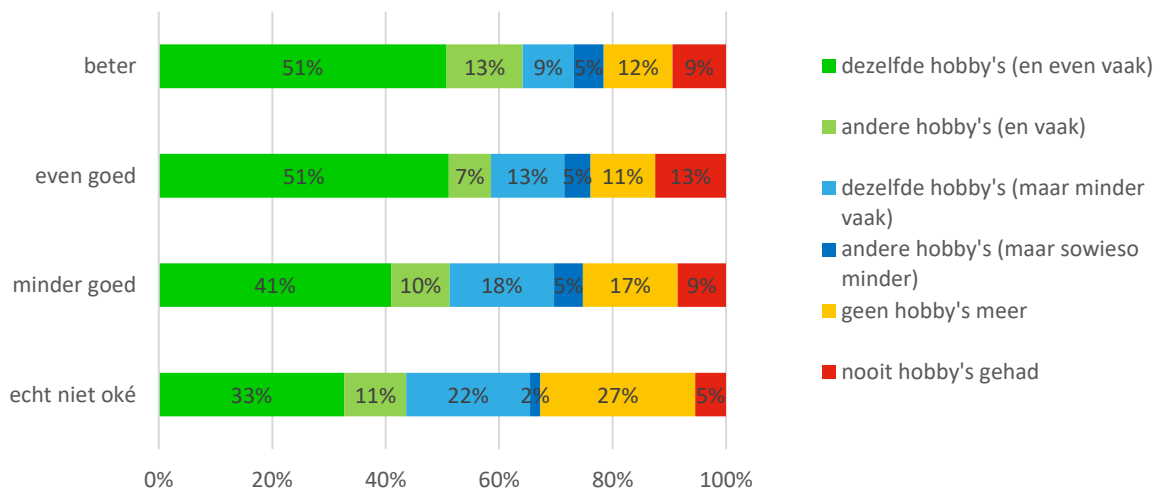
We polsten ook in welke mate corona impact heeft gehad op het uitoefenen van hobby's. We stelden de vraag: "Hoe gaat het met je hobby's na corona?"

We merken uiteenlopende cijfers en signalen. Ongeveer de **helft** van de jongeren (**48%**) geeft aan *dezelfde hobby's* te hebben met *eenzelfde intensiteit*. Daar tegenover staat dus dat er voor de andere helft jongeren wel een *verschil* is opgetreden.

Wat het meest in het oog springt is dat **13%** aangeeft *geen hobby's meer* te hebben sinds corona. Daarnaast geeft nog eens **18%** aan dat ze *minder vaak een hobby* uitoefenen. Samen gaat dat dus over **31%** die aangeeft dat hun hobby's erop achteruit zijn gegaan.

Als we dat koppelen aan **hoe jongeren zich voelen** dan zien we ook hier weer een duidelijk verband.

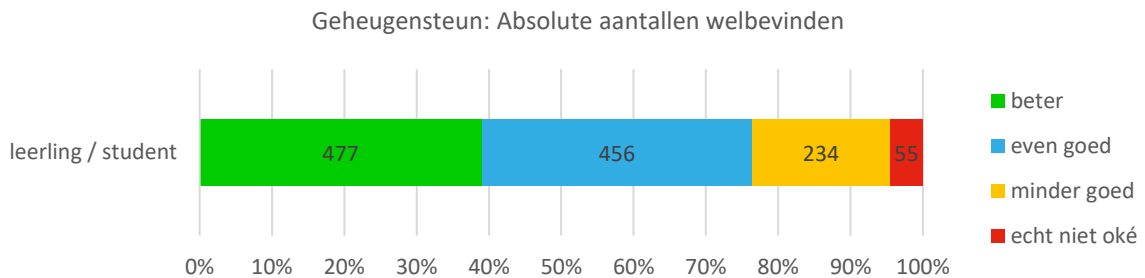

Jongeren die zich **beter** of **even goed** voelen in vergelijking met vorig jaar geven vaker aan dat hun hobby's en de intensiteit ervan dezelfde is (51%). Van de jongeren die zich **beter** voelen geeft ook een aanzienlijk deel (**13%**) aan dat ze **nieuwe hobby's** hebben gevonden.

Groen: Het aandeel 'groen' (= geen negatief effect op hobby's) **neemt af** naarmate jongeren zich **minder goed** voelen: Voelt zich... **beter** (64%) - **even goed** (58%) – **minder goed** (51%) – **echt niet oké** (44%).

Blauw: Het aandeel 'blauw' (lagere intensiteit van de hobby's) **stijgt** naarmate jongeren zich **minder goed** voelen. Voelt zich... **beter** (14%) - **even goed** (18%) – **minder goed** (23%) – **echt niet oké** (24%).

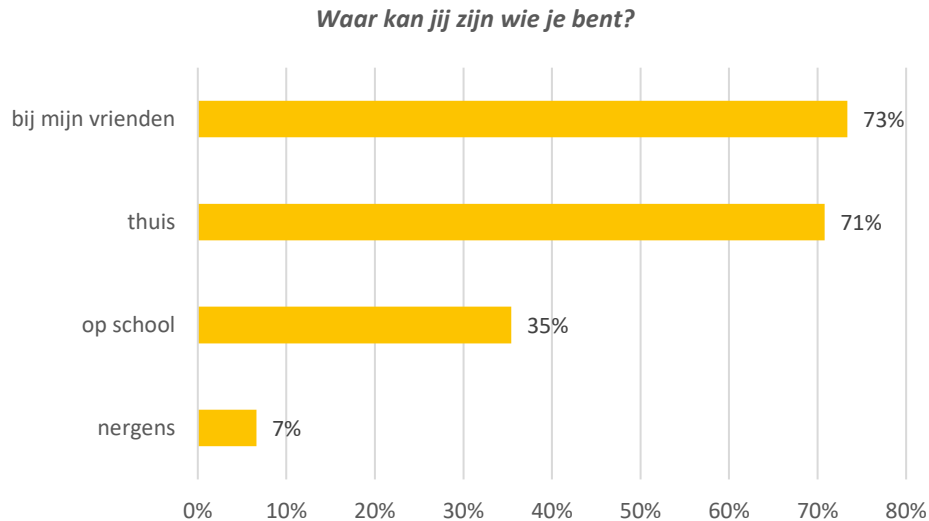
Oranje/rood: Van de jongeren die zich **echt niet oké** voelen geeft maar liefst **27%** aan dat ze **geen hobby meer** hebben sinds corona. Bij jongeren **minder goed** voelen is dat 17%.

KUNNEN ZIJN WIE JE BENT

WAAR KAN JE ZIJN WIE JE BENT

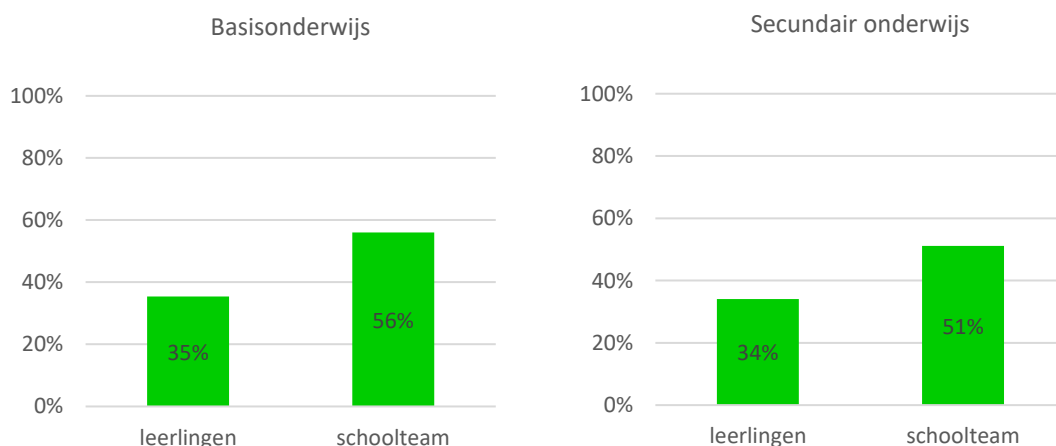
Het thema van De Warmste week 2021 was *'Kunnen zijn wie je bent'*. Als slotvraag van bevraging stelden we de meerkeuzevraag: "Waar kan jij zijn wie je bent?".³

Er zijn twee duidelijke **topantwoorden**: *Bij mijn vrienden* (999 resp.) en *thuis* (964 resp.). Een positief signaal.

Een stuk **frappanter** is dat slechts **35%** (of 482 van de 1.362 respondenten) *op school* aanduidt. Een cijfer dat toch aan het denken zet.

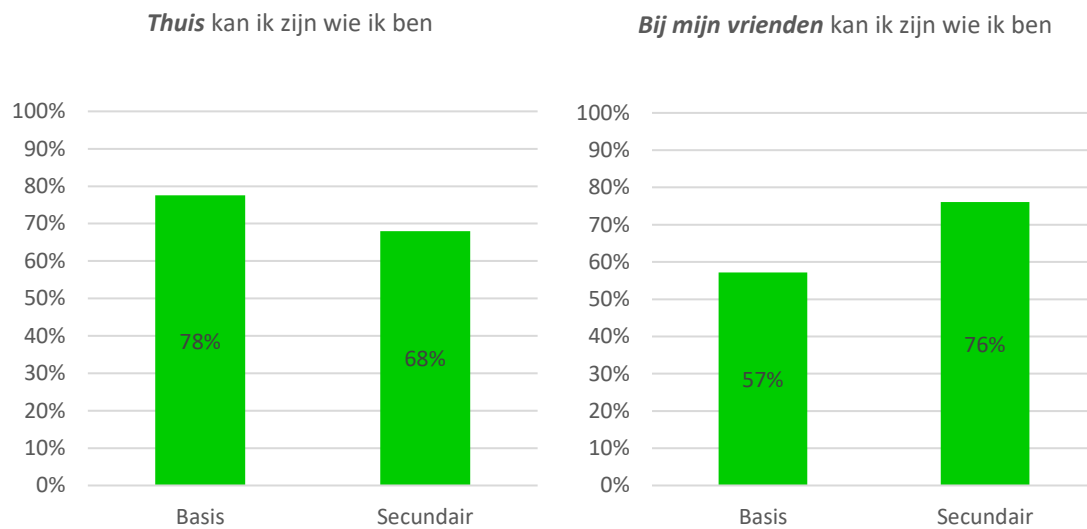
Als we inzoomen op de **schoolcontext** dan zien we dat iets meer iets de **helft** van het *schoolteam* aangeeft dat ze *zichzelf kunnen zijn op school*, terwijl het bij de *leerlingen* maar rond de **35%** hangt.

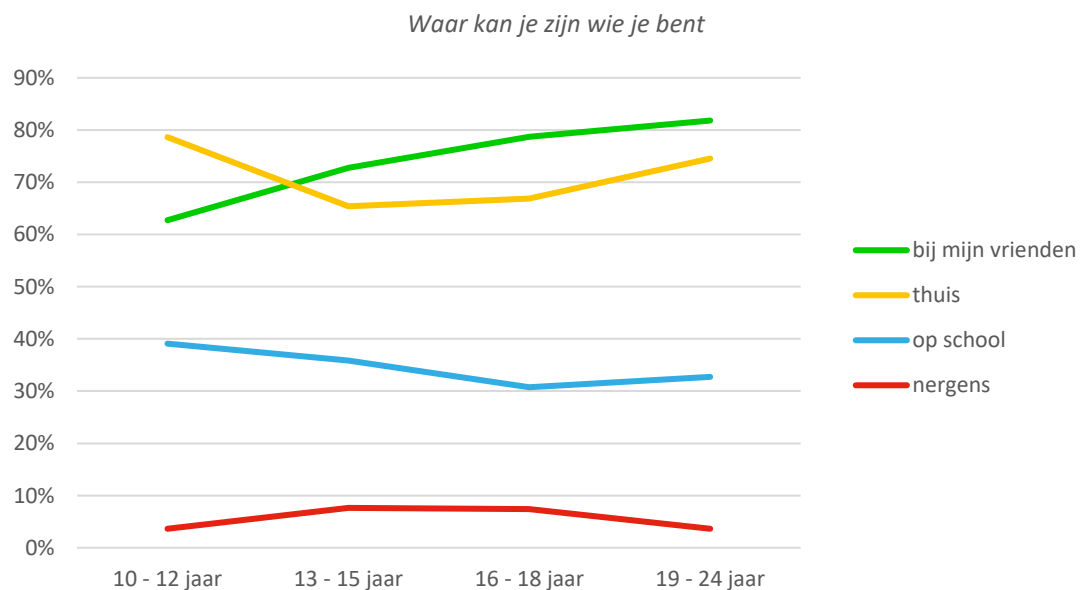
³ Respondenten konden meerder antwoorden aanduiden. De antwoordopties werden in willekeurige volgorde aangeboden dus de volgorde had in deze geen invloed op de keuze die respondenten maakten.

CONTEXTEN EN LEEFTIJDEN

Als we gaan kijken naar de **verschillende contexten** dan blijkt dat kinderen uit het basisonderwijs vooral **thuis zichzelf kunnen zijn** terwijl jongeren uit het secundair onderwijs vooral **zichzelf kunnen zijn bij vrienden**.⁴

Onderstaande grafiek toont enkele interessante dynamieken.

De **groene curve** toont aan dat de **vriendencontext** meer kansen biedt om **zichzelf te kunnen zijn** naar mate men **ouder** wordt.

⁴ Met de groene balken geven we enkel het cijfer weer van respondenten die effectief voor een bepaalde context hebben gekozen. Het was geen ja/nee-vraag. We kunnen dus enkel besluiten waar men wél voor kiest als context(en) waar men zichzelf kan zijn.

De **gele curve** toont dat de *thuiscontext* aanvankelijk de plek is waar kinderen *zichzelf kunnen zijn* maar dit duidelijk afneemt in de *pubertijd*. Eens die 18 jaar voorbij komt dat gevoel terug.

De **blauwe lijn** toont de *schoolcontext* en daar zien we een **dalende trend** doorheen het *secundair onderwijs* om *zichzelf te kunnen zijn op school*.

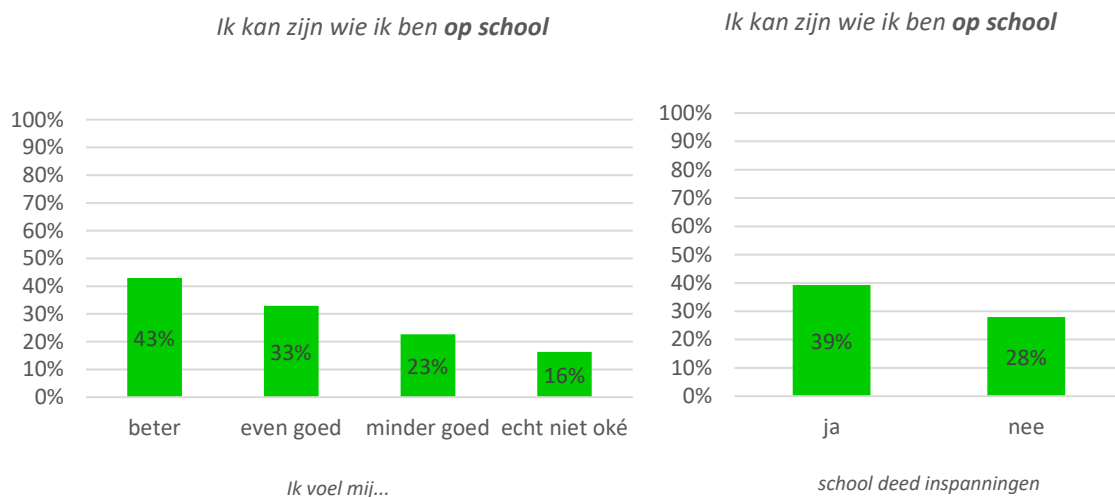
KUNNEN ZIJN WIE JE BENT OP SCHOOL IN RELATIE TOT WELBEVINDEN

Als we focussen op jongeren die *zichzelf kunnen zijn* in de **schoolcontext** dan zijn dat vooral jongeren die aangeven dat ze zich **beter** of **even goed** voelen in vergelijking met vorig schooljaar.

Naar mate men *beter* in zijn vel zit, voelt de *schoolomgeving* vaker aan als een omgeving waar men *zichzelf kan zijn*. Van alle jongeren die zich **beter** voelen dan vorig jaar (39% van alle deelnemende jongeren) kan een **kleine helft (43%)** zichzelf zijn in de schoolcontext.

Bij jongeren die zich **minder goed** voelen dan vorig jaar (19% van alle deelnemende leerlingen) kan maar een **kwart (23%)** zichzelf zijn in de schoolcontext.

Ook jongeren die aangeven dat hun school **extra inspanningen** deed om de corona-maatregelen te verzachten geven vaker aan dat ze *zichzelf kunnen zijn* in de schoolcontext (**39%**).

Jezelf kunnen zijn op school heeft impact op het welbevinden (of omgekeerd)

Door de vraag te stellen 'Waar kan je zijn wie je bent' krijgen we onrechtstreeks ook informatie over hoe jongeren (en leerkrachten) zich voelen binnen hun schoolcontext. Het lijkt dat jongeren die zich goed voelen, vaker zichzelf kunnen zijn op school. Of omgekeerd: jongeren die zichzelf kunnen zijn op school, voelen zich vaak ook beter.

Waarom jongeren zo weinig kiezen voor de schoolcontext -in verhouding tot vrienden of thuiscontext- als plek waar ze zichzelf kunnen zijn, lijkt een interessant thema om verder met jongeren te bespreken.

VERWACHTINGEN EN VOORSTELLEN

In de bevraging kregen de respondenten ook de kans om zelf suggesties aan te leveren voor een (betere) aanpak van de coronapandemie vanuit hun persoonlijk perspectief.

We stelden de open vraag: *“Heb jij bepaalde verwachtingen of voorstellen voor je school na deze coronaperiode?”*

27% of 365 respondenten gingen op deze vraag in. In een volgende fase willen we -onder meer via werk- en focusgroepen- met jongeren en onderwijspartners bekijken hoe we aan de slag kunnen met deze voorstellen en suggesties.

Ook de antwoorden bij de **open vragen**: *“Welke inspanningen deed jouw school en hoe heb jij dat ervaren?”* en *“Wat is er juist veranderd en hoe voel jij je daar bij (i.v.m. de sfeer op school)?”* zullen we hierbij onder de loep nemen.